

Posudek diplomové práce

Název práce: *Svět bez hranic v díle S. T. Kondrotase*

Autorka práce: Martina Fantová

Vedoucí práce: Doc. PhDr. Ilja Lemeškin, Ph.D.

Oponent: Mgr. Vaidas Šeferis, Dr. phil.

Předkládána práce je hodnocena:

1. *Z hlediska obsahového záměru, naplnění zadání a zpracování předepsané literatury:*

výborně

2. *Z hlediska požadavků na jazykovou správnost (jazykové a jiné pravopisné chyby):*

jako vyhovující

3. *Z hlediska požadavků na formální úpravu, požadovaný rozsah, dodržování citačních norem, odkazy a bibliografii:*

uspokojivě

4. *Připomínky, náměty, otázky k rozpravě:*

Martina Fantová napsala rozsáhlou a fundovanou diplomovou práci. Jejím nejdůležitějším aspektem je skutečnost, že autorka poskytla analýzu celého literárního díla Sauliuse Tomase Kondrotase: co do rozsahu a důkladnosti zpracování materiálu nezná oponent žádnou jinou českou diplomovou práci z oblasti litevské literatury, ke které bychom mohli předkládanou studii přirovnat. Martina Fantová prokázala, že tvorbu Kondrotase zná velmi dobře jak v jejím celku tak v individualitě každého jednoho textu tohoto litevského spisovatele. Je velmi potěšující, že autorka je schopná fundovaně interpretovat celý rozsah Kondrotasovi tvorby, nikoli jen její jednotlivé aspekty: požadavek exhaustivity analyzovaného materiálu předložená práce splňuje naprosto beze zbytku.

Ve svém posudku se soustředím na tři aspekty předložené diplomové práce: a) výstižnost navržených interpretací, b) metodu práce a c) dodržování principů vědecké filologické analýzy.

a) Martina Fantová věnuje pozornost všem textům Kondrotase od povídek po románovou tvorbu a představuje i jiné jeho umělecké aktivity (scénárista, fotograf, žurnalista). Je přirozené, že se románové tvorbě dostává víc prostoru než povídkám. Oponent souhlasí s názorem Martiny Fantové, že v obou žánrových uskupeních můžeme rozpoznat opakující se tématické prvky (smrt, vášeň, eros), fabulární zdroje (baltská mytologie, vlivy Latino-Amerických autorů) a narativní strategie (magický realizmus, paralelismus několika „reálností“, paradox apod.). Autorka probírá každý text Kondrotase zvlášť a způsob

interpretace se případ od případu liší. Některé povídky jsou spíš jen převyprávěny s minimálním komentářem (Kolekcionierius, s. 30-33), románová tvorba naopak je interpretovaná velmi rozsáhle. Zde upozorním pouze na několik interpretačních výroků, které pokládám za diskutabilní. Tak k povídce „Tautos gimimas“ se autorka odvolává na postkoloniální literární tradici (s. 26), což logicky vede k zdůraznění abstraktního vymežovacího vztahu „my-oni“. Nevyužitě však zůstalo bohaté kulturní a politické pozadí litevského národního obrození, ke kterému se (podle oponentova názoru) povídka odvolává: pracuje se především s paradoxem národního soliloquia (mluvení pouze o sobě a s sebou), jehož zánik nebo prolomení naprosto dezorientuje měnící se kolektivní „my“. Je to vtipné a přesné vyprávění o těch posunech kolektivní identity, které byly příznačné pro litevskou společnost v době návratu k nezávislosti (cca 1985-1990). Přirovnání „nevinní jako ptáci“ pak by neodkazovalo na folklorní tradici (s. 27) ale spíš na biblický kontext: nevinní ve smyslu nezasažení hříchem poznání, nereflektující sami sebe.

Nemůžu souhlasit s názorem Martiny Fantové, že struktura románu „Žalčio žvilgsnis“ je „barokní“ (s. 35) a že tento román „Uvádí vlastnosti, které jsou typické pro litevský národ“ (s. 36). Neexistuje nic takového jako „barokní struktura“ románu ani vlastnosti „typické“ pro národ: jsou to nic neříkající abstrakce, pronikající do analýzy jako pseudo-vědecká rétorika. Autorka by v budoucnu měla podobné pojmy používat mnohem opatrněji: můžou totiž vést k závažným chybám, jak se stalo v následující větě: „Celý příběh je fenomenologické, nebo-li vytvářející abstrakce ve vědomí, oživení paměti, protože připomíná to, co bylo popravdě odžito, viděno, slyšeno.“ (s. 47). Přívlasky „fenomenologický“ a „vytvářející abstrakce“ zde vytvářejí *contradictio in adiecto*.

Naopak za přesné a výstižné pokládám interpretace náboženských, etických a národně-ideologických aspektů Kondrotasových románů: interpretační výroky o tzv. „Kainově provinění“ (s. 59), úvahy o vlivu teologické teorie predestinací v Kondrotasové tvorbě (s. 61) či postulování vlivu vybraných autorů (Marquez, Dostojevský, Faulkner) jsou argumentované a zajímavé. Zejména analýza teologických aspektů tvorby litevského spisovatele je výstižná a zasluhuje pochvalu.

b) Jasným nedostatkem předložené práce je absence jasnější metody. Autorka si zvolila až příliš tradiční cestu: na začátku práce je představen život a dílo litevského spisovatele a pak postupně jsou analyzovány jeho texty. Chybí však jasnější problematika či provázanost analytických procedur. Tomu odpovídá i zvolený název celé práce („Svět bez hranic v díle S. T. Kondrotase“), který působí spíš jako metafora než jako precizní formulace problému. Přitom autorka určitě je schopná „vykresat“ polemické jiskry z textů, které čte. Schází pouze jasnější koncentrace na jeden či několik málo konkrétních aspektů, což by přispělo k metodologické „sevřenosti“ práce. Nyní však máme před sebou text, který sice pokrývá celé Kondrotovo dílo, ale není analytický koherentní. Vede to k nepřehlednosti práce jako celku a k zbytečnému opakování se (to je zejména patrné při analýze románové tvorby, srov. motiv Kainova provinění na s. 54 a s. 60). Docela vážným pochybením je také to, že v práci nejsou nikde vymezené základní používané pojmy a metody (vedoucí práce by měl studentku na takové nedostatky včas upozornit).

c) Asi nejvíce závažných chyb registrujeme na rovině dodržování principů filologické analýzy. V práci je několik desítek pravopisných chyb a nepřesností. Ve mnoha místech jazyk není srozumitelný. To je určitě vlivem litevské odborné literatury, jejíž působení na syntax a lexiku výsledného českého textu je naprosto očividné, srov.: *Za zmínku stojí i její pohled na Kondrotase jako spisovatele takového* (s. 21); *Toto všechno a fakt vydědění nám dovoluje o ženě říci ještě jeden závěr, vyloučení a stigma vydědění komunitou jsou silné zbraně, které*

získávají podpořit jejich identitu, zvýšit jejich nadřazenost a drží jí i její rodinu na svém místě, (s. 30).

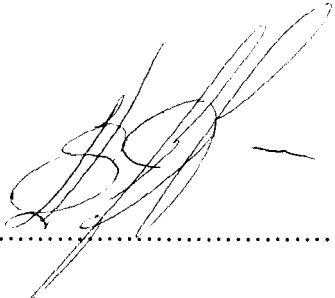
Odborná literatura, která slouží k výstavbě interpretačního rámce, je v několika místech převyprávěna aniž by se přesně (zdroj, stránka) uvedlo, odkud dotyčné informace byly čerpány (s. 17, 26 aj.): není jasné, kde autorka cituje zdroj a kde mluví svým vlastním hlasem. Rozsáhlé vysvětlivky kulturně-historických pojmů (viz poznámky pod čarou č. 11, 12, 24 atd.) neobsahují žádné odkazy na zdroje. Popisový aparát (poznámky pod čarou, bibliografie, citování internetových zdrojů) není jednotný a neodpovídá soudobým požadavkům. V seznamu studijní literatury (s. 64) jsou pozice, které ani jednou nebyly citovány v textu práce (např. Beresnevičius, Daujotyte).

Z žánrové podstaty posudku vyplývá, že se oponent soustředí na věci diskutabilní a nejasné. Avšak nechtěl bych, aby tyto poznámky zastínily celkem dobrý dojem z předložené práce. S výjimkou chyb vyjmenovaných pod bodem c) nepokládám ostatní nedostatky za velmi závažné. Martina Fantová napsala dobrou a rozsáhlou práci, která určitě pomůže kterémukoliv českému čtenáři lépe pochopit literární svět Kondrotase. Pokud tyto velmi dobré vědecké předpoklady autorka vyváží větší analytickou a metodologickou disciplinovaností, v budoucnu by mohla vzniknout výborná doktorská disertace o tomto litevském spisovatel.

Celkový návrh hodnocení:

dobře

V Brně, dne 14. 1. 2010

.....